

ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารกับสุขภาพองค์กร  
ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลและเมืองพัทยา ในจังหวัดชลบุรี

ปิยะรัตน์ โสกา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาลัทธิฐานการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

กรกฎาคม 2554

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา  
วิทยานิพนธ์ของ ปิยะรัตน์ โสกา ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม  
หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

.....  
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เจริญวิทย์ สมพงษ์ธรรม)

.....  
(ดร.สมศักดิ์ ดีลา)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....  
(รองศาสตราจารย์ ชารี มณีศรี)

.....  
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เจริญวิทย์ สมพงษ์ธรรม)

.....  
(ดร.สมศักดิ์ ดีลา)

.....  
(รองศาสตราจารย์ ดร.ธร สุนทรายุทธ)

คณะศึกษาศาสตร์อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม  
หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

.....  
(รองศาสตราจารย์ ดร.มนตรี เข้มกลีกร)

วันที่...12...เดือน...กุมภาพันธ์...พ.ศ. 2554

## ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เจริญวิชัย สมพงษ์ธรรม อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ดร.สมศักดิ์ ลิลา อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม และ ดร.สมุทร ชำนาญ ร่วมเป็นกรรมการสอบเค้าโครงวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางที่ถูกต้อง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วนและเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ชวรี มณีศรี และรองศาสตราจารย์ ดร.ธร สุนทรายุทธ ที่กรุณาเป็นคณะกรรมการสอบปากเปล่า ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขจนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบ รวมทั้งให้คำแนะนำแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้มีคุณภาพ นอกจากนี้ ยังได้รับความอนุเคราะห์จาก คณะครูอาจารย์สังกัด โรงเรียนเทศบาลและเมืองพัทยา ในจังหวัดชลบุรีทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อพูลสุข โสภากุล คุณแม่ปัดทุมมา โสภากุล คุณภริยา ทวี และน้อง ๆ ทุกคนที่ให้อำนาจใจ และสนับสนุนผู้วิจัยเสมอมา

คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอบเป็นกตัญญูตเวทิตาแด่ บุพการี บวรอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านทั้งในอดีตและปัจจุบัน ที่ทำให้ข้าพเจ้าเป็นผู้มีการศึกษา และประสบความสำเร็จมาจนตราบนานเท่านานนี้

ปิยะรัตน์ โสภากุล

51990119: สาขาวิชา: การบริหารการศึกษา; กศ.ม. (การบริหารการศึกษา)

คำสำคัญ: การบริหารความขัดแย้ง/ ความสัมพันธ์/ สุขภาพองค์กร/ เทศบาล/ เมืองพัทยา

ปิยะรัตน์ โสภา: ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารกับสุขภาพ  
องค์กรของโรงเรียนสังกัดเทศบาลและเมืองพัทยา ในจังหวัดชลบุรี (RELATIONSHIP BETWEEN  
CONFLICT MANAGEMENT AND ORGANIZATIONAL HEALTH OF SCHOOLS UNDER  
THE MUNICIPALITY AND PATAYA CITY IN CHONBURI) คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์:  
เจริญวิญญู สมพงษ์ธรรม, ค.ค., สมศักดิ์ ลีลา, กศ.ค., 125 หน้า. ปี พ.ศ. 2554.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความขัดแย้ง  
ของผู้บริหารกับสุขภาพองค์กร ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลและเมืองพัทยา กลุ่มตัวอย่างเป็นครู  
ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลและเมืองพัทยาในจังหวัดชลบุรี จำนวน 305 คน เครื่องมือที่ใช้  
ในการศึกษา เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ  
คะแนนเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ( $SD$ ) สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson'  
Product Moment Correlation) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารความขัดแย้งของโรงเรียนสังกัดเทศบาลและเมืองพัทยาในจังหวัดชลบุรี  
โดยรวมอยู่ในระดับมาก รายด้านพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 4 ด้าน ได้แก่ การเอาชนะ  
การร่วมมือ การประนีประนอม และการยอมให้ ค่าเฉลี่ยระดับปานกลาง 1 ด้าน ได้แก่ การหลีกเลี่ยง
2. สุขภาพองค์กรของโรงเรียนสังกัดเทศบาลและเมืองพัทยาในจังหวัดชลบุรี โดยรวม  
อยู่ในระดับดี หากพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับ
3. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความขัดแย้งและสุขภาพองค์กร  
ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลและเมืองพัทยาในจังหวัดชลบุรี มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญ  
ทางสถิติที่ระดับ .01 4 ด้าน ได้แก่ การร่วมมือ ( $X_2$ ) การประนีประนอม ( $X_3$ ) การหลีกเลี่ยง ( $X_4$ )  
และการยอมให้ ( $X_5$ ) มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 1 ด้าน ได้แก่ การเอาชนะ  
( $X_1$ )

4. จากสมการพยากรณ์ที่ดีที่สุด พบว่า ตัวแปรพยากรณ์การบริหารความขัดแย้ง  
ของผู้บริหารด้านการยอมให้ ( $X_5$ ) และด้านการร่วมมือ ( $X_2$ ) สามารถพยากรณ์สุขภาพองค์กร  
ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลและเมืองพัทยาในจังหวัดชลบุรี ได้ร้อยละ 49.30 อย่างมีนัยสำคัญ  
ทางสถิติที่ระดับ .01 ( $p < .01$ ) ได้สมการถดถอยในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้

$$\text{สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ } \hat{Y} = .308 X_5 + .291 X_2 + 1.530$$

$$\text{สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน } \hat{Z} = .413 Z_5 + .350 Z_2$$

51990119: MAJOR: EDUCATIONAL ADMINISTRATION; M.Ed. (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)

KEYWORDS: CONFLICT MANAGEMENT/ ORGANIZATIONAL HEALTH/ MUNICIPALITY/ PATTAYA

PIYARAT SOPA: RELATIONSHIP BETWEEN CONFLICT MANAGEMENT AND ORGANIZATIONAL HEALTH OF SCHOOLS UNDER THE MUNICIPALITY AND PATTAYA CITY IN CHONBURI: CHAROENWIT SOMPONGTAM, Ph.D., SOMSUK LILA, Ph.D. 125 P. 2011.

This objectives of this research were to the relationship between conflict management and organizational health of schools under the municipalities and Pattaya city in Chonburi. The sample consisted of 305 teachers. The instrument to data collection was the five rating scale questionnaire. The statistics for analysis the data were mean, standard deviation, correlation coefficient of Pearson, And multiple regression analysis stepwise. The results were as follows:

1. Conflict Management of the school under the municipalities and Pattaya city in Chonburi the overall high level. If considered it was at average high in four areas of cooperation, collaboration, compromising and accommodation. The average in a moderate areas of avoid.
2. Organizational health of schools under the municipalities and Pattaya city in Chonburi overall was good. If considered, it was at all aspects were good.
3. The relationship between conflict management and organizational health of schools under the municipalities and Pattaya City in Chonburi relationship between conflict management and organizational health of schools province have positively correlated with statistically significant at the .01 level four areas of cooperation, compromise, and avoidance correlated positively with no significant areas of an overrid.

4. From the equation was the best predictors of conflict management, administrative sanction And in collaboration predictors of organizational health of schools was under the municipalities and Pattaya city in Chonburi 49.30 percent and significantly important network statistics at the .01 level. The regression equation in the form of raw scores and standard scores

are Regression equation in the form of raw scores  $\hat{Y} = .308 X_1 + .291 X_2 + 1.530$

Regression equation in standard scores.  $\hat{Z} = .413 Z_1 + .350 Z_2$

## สารบัญ

|                                                                     | หน้า |
|---------------------------------------------------------------------|------|
| บทคัดย่อภาษาไทย.....                                                | ง    |
| บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....                                             | จ    |
| สารบัญ.....                                                         | ฉ    |
| สารบัญตาราง.....                                                    | ณ    |
| สารบัญภาพ.....                                                      | ญ    |
| บทที่                                                               |      |
| 1 บทนำ.....                                                         | 1    |
| ความหมายและความสำคัญของปัญหา.....                                   | 1    |
| วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....                                        | 4    |
| ความสำคัญของการวิจัย.....                                           | 4    |
| คำถามในการวิจัย.....                                                | 5    |
| สมมุติฐานในการวิจัย.....                                            | 5    |
| กรอบแนวคิดในการวิจัย.....                                           | 5    |
| ขอบเขตการวิจัย.....                                                 | 6    |
| นิยามศัพท์เฉพาะ.....                                                | 7    |
| 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....                               | 11   |
| สภาพทั่วไปของการจัดการศึกษาของโรงเรียนสังกัดเทศบาลและเมืองพัทยา.... | 12   |
| แนวคิด ทฤษฎีของการบริหารความขัดแย้ง.....                            | 14   |
| ความหมายของความขัดแย้ง.....                                         | 14   |
| แนวคิดและทฤษฎีความขัดแย้ง.....                                      | 16   |
| ประเภทของความขัดแย้ง.....                                           | 22   |
| สาเหตุของความขัดแย้ง.....                                           | 24   |
| ผลของความขัดแย้ง.....                                               | 25   |
| กระบวนการของความขัดแย้ง.....                                        | 28   |
| การบริหารความขัดแย้ง.....                                           | 28   |
| สภาพองค์การ.....                                                    | 36   |
| ความหมายของสภาพองค์การ.....                                         | 36   |

## สารบัญ (ต่อ)

| บทที่                                                        | หน้า |
|--------------------------------------------------------------|------|
| คุณลักษณะขององค์การสุขภาพดีและองค์การสุขภาพไม่ดี.....        | 39   |
| ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารกับสุขภาพ |      |
| องค์การของโรงเรียน.....                                      | 53   |
| ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย.....                          | 48   |
| งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....                                   | 50   |
| งานวิจัยภายในประเทศ.....                                     | 50   |
| งานวิจัยต่างประเทศ.....                                      | 52   |
| 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....                                    | 54   |
| ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....                                 | 54   |
| เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....                   | 56   |
| การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....           | 57   |
| การหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....                   | 58   |
| วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....                                 | 58   |
| การจัดกระทำข้อมูล.....                                       | 59   |
| สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....                         | 60   |
| 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....                                  | 61   |
| สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....                     | 61   |
| การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....                             | 62   |
| ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....                                    | 62   |
| 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....                           | 85   |
| สรุปผลการวิจัย.....                                          | 85   |
| อภิปรายผลการวิจัย.....                                       | 89   |
| ข้อเสนอแนะ.....                                              | 95   |
| บรรณานุกรม.....                                              | 97   |
| ภาคผนวก.....                                                 | 106  |

## สารบัญ (ต่อ)

| บทที่                      | หน้า |
|----------------------------|------|
| ภาคผนวก ก.....             | 106  |
| ภาคผนวก ข.....             | 109  |
| ภาคผนวก ค.....             | 121  |
| ประวัติย่อของผู้วิจัย..... | 125  |



## สารบัญตาราง

| ตารางที่                                                                                                                                                               | หน้า |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| 1 เปรียบเทียบแนวคิดเกี่ยวกับความขัดแย้งในการทำงาน.....                                                                                                                 | 19   |
| 2 แนวความคิดเกี่ยวกับความขัดแย้งระหว่างแนวความคิดเดิมและแนวคิดใหม่.....                                                                                                | 20   |
| 3 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสังกัดเทศบาลและเมืองพัทยา.....                                                                                                  | 55   |
| 4 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับที่ การบริหาร<br>ความขัดแย้งของผู้บริหาร โรงเรียนสังกัดเทศบาลและเมืองพัทยาในจังหวัดชลบุรี<br>โดยรวม และรายด้าน.....  | 63   |
| 5 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับที่ การบริหาร<br>ความขัดแย้งของผู้บริหาร โรงเรียนสังกัดเทศบาลและเมืองพัทยาในจังหวัดชลบุรี<br>ด้านการเอาชนะ.....      | 63   |
| 6 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับที่ การบริหาร<br>ความขัดแย้งของผู้บริหาร โรงเรียนสังกัดเทศบาลและเมืองพัทยาในจังหวัดชลบุรี<br>ด้านการร่วมมือ.....     | 64   |
| 7 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับที่ การบริหาร<br>ความขัดแย้งของผู้บริหาร โรงเรียนสังกัดเทศบาลและเมืองพัทยาในจังหวัดชลบุรี<br>ด้านการประนีประนอม..... | 66   |
| 8 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับที่ การบริหาร<br>ความขัดแย้งของผู้บริหาร โรงเรียนสังกัดเทศบาลและเมืองพัทยาในจังหวัดชลบุรี<br>ด้านการหลีกเลี่ยง.....  | 67   |
| 9 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับที่ การบริหาร<br>ความขัดแย้งของผู้บริหาร โรงเรียนสังกัดเทศบาลและเมืองพัทยาในจังหวัดชลบุรี<br>ด้านการยอมให้.....      | 68   |
| 10 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับที่ สุขภาพองค์การของ<br>โรงเรียนสังกัดเทศบาลและเมืองพัทยาในจังหวัดชลบุรี โดยรวมและรายด้าน.....                      | 69   |
| 11 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับที่ สุขภาพองค์การของ<br>โรงเรียนสังกัดเทศบาลและเมืองพัทยาในจังหวัดชลบุรี ด้านการมุ่งเน้นเป้าหมาย<br>ขององค์การ..... | 70   |

## สารบัญตาราง (ต่อ)

| ตารางที่ |                                                                                                                                                                        | หน้า |
|----------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| 12       | คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับที่ สุขภาพองค์การ<br>ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลและเมืองพัทยาในจังหวัดชลบุรี ด้านการติดต่อสื่อสาร<br>อย่างเพียงพอ.....     | 72   |
| 13       | คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับที่ สุขภาพองค์การ<br>ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลและเมืองพัทยาในจังหวัดชลบุรี ด้านการใช้อำนาจ<br>ที่เป็นธรรม.....           | 73   |
| 14       | คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับที่ สุขภาพองค์การ<br>ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลและเมืองพัทยาในจังหวัดชลบุรี ด้านการใช้ทรัพยากร<br>อย่างมีประสิทธิภาพ..... | 74   |
| 15       | คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับที่ สุขภาพองค์การ<br>ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลและเมืองพัทยาในจังหวัดชลบุรี ด้านความสามัคคี<br>ในหน่วยงาน.....            | 75   |
| 16       | คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับที่ สุขภาพองค์การของ<br>โรงเรียนสังกัดเทศบาลและเมืองพัทยาในจังหวัดชลบุรี ด้านมีขวัญและกำลังใจดี....                    | 76   |
| 17       | คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับที่ สุขภาพองค์การของ<br>โรงเรียนสังกัดเทศบาลและเมืองพัทยาในจังหวัดชลบุรี ด้านการมีนวัตกรรมใหม่ ๆ                       | 77   |
| 18       | คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับที่ สุขภาพองค์การของ<br>โรงเรียนสังกัดเทศบาลและเมืองพัทยาในจังหวัดชลบุรี ด้านมีความเป็นอิสระ.....                      | 78   |
| 19       | คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับที่ สุขภาพองค์การของ<br>โรงเรียนสังกัดเทศบาลและเมืองพัทยาในจังหวัดชลบุรี ด้านมีการปรับตัว.....                         | 79   |
| 20       | คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับที่ สุขภาพองค์การของ<br>โรงเรียนสังกัดเทศบาลและเมืองพัทยาในจังหวัดชลบุรี ด้านความสามารถ<br>ในการแก้ปัญหา.....          | 80   |
| 21       | ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความขัดแย้ง กับสุขภาพองค์การ<br>ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลและเมืองพัทยาในจังหวัดชลบุรี .....                                     | 81   |
| 22       | ผลการผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์พหุคูณ กำลังสองของค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ<br>กำลังสองของค่าสหสัมพันธ์พหุคูณที่ปรับแก้ และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน                            | 82   |

## สารบัญตาราง (ต่อ)

| ตารางที่ |                                                                                                                             | หน้า |
|----------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| 23       | การวิเคราะห์ความแปรปรวนที่ได้จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน                                                        | 83   |
| 24       | การวิเคราะห์ความแปรปรวนที่ได้จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน                                                        | 83   |
| 25       | ค่าอำนาจจำแนกรายชื่อของแบบสอบถาม การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหาร<br>โรงเรียนสังกัดเทศบาลและเมืองพัทยา ในจังหวัดชลบุรี..... | 122  |
| 26       | ค่าอำนาจจำแนกรายชื่อของแบบสอบถาม คุณภาพองค์การของโรงเรียนสังกัด<br>เทศบาลและเมืองพัทยา ในจังหวัดชลบุรี.....                 | 123  |

## สารบัญภาพ

| ภาพที่                                               | หน้า |
|------------------------------------------------------|------|
| 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....                          | 6    |
| 2 แบบของพฤติกรรมที่อาจแสดงออกเมื่อมีความขัดแย้ง..... | 34   |